GAZETA KRAKOWSKA

Nro 47.

Z KRAKOWA DNIA 13 CZERWCA 1819. ROKU WNIEDZIELĘ

Z Warszawy d. 5 Czerwca.

Dnia 2 b. m. iako w uroczystość Imienin N. Cesarzowica, W. Xiążęcia Konstantego Pawłowicza, JO. Xże Namiestnik Królewski, Władze kraiowe, iako też Jenerałowie i officerowie woysk tu stoiących, składali powinszowania Wielkiemu Xciu, który zaraz potem udał się na nabożeństwo do kaplicy Greckiey w Zamku. Podobnież odprawiono solenne nabożeństwo w kościele Metropolitalnym w obecności Władz. Na obiedzie danym potem przez JO. Xcia Namiestnika spełniano zdrowia, N szczęśliwie nam Panuiącego Monarchy, NN. Cesarzowych, N. Cesarzowica W. Xcia Konstantego i całey N. Cesarsko - Królewskiey Rodziny. Powszechne miasta oświecenie ukończyło obchód dnia tego.

Z Petersburga d. 10 *Maia d. k.*

W Ukazie Jego Cesarskiey Mości z dnia 22 z. m. wyrażono co następuie:

" Zważywszy opinią Komitetu Ministrów i uznawszy, że pobieranie opłat ustanowionych przez Ukaz z dnia 22 Marca 1818 roku od małych statków, iest uciążliwem dla handlu i przemysłu wewnętrznego, Rozkazuię, aby w całey rozległości żeglugi wewnętrzney żadne opłaty od małych statków nieprzechodzących cztérech sążni długości, nie były pobierane, bez żadnego wyłączenia co do ładunku i bez względu na rozległość drogi iaką przepłynęły. „

Z Berlina d. 29 Maia.

Dnia 28 b. m. podczas festynu wieyskiego, danego przez Króla Jmć dla rodziny swoiey na tak zwaney wyspie Pawiey, Monarcha przez przypadkowe uderzenie skaleczył się w twarz, co iednak nietylko żadnem nie grozi niebezpieczeństwem, lecz nawet iest nadzieia prędkiego wyzdrowienia.

Dnia 27 b. m. Xiężna Kumberland powiła szczęśliwie syna.

Xże Łopuchin, Jenerał Major Rossyyski, wyiechał ztąd do Lipska.

Czytamy w tuteyszey Gazecie rządowey, iż Prussy Wschodnie i Zachodnie tudzież W. Xięstwo Poznańskie płaciły dotąd ogółem rocznego podatku 7 millionów 508,667 talarów i 19 srebrnych gro-

szy, oprócz 21,944 talarów i 19 srebr. gr. które menoniści i żydzi w części kraiu należącego dawniey do Xięztwa Warszawskiego dawali za uwolnienie ich służby woyskowey. Z tey ogólney ilości podatków przypadało na Prussy Wschodnie 3 miliiony 570,491 tal. 8 sr. gr. na Prussy Zachodnie 2 miliiony 401,559 tal. 19 sr. gr. na W. Xięztwo Poznańskie z Bydgoszczą miliion 527,616 tal 15 sr. gr. Wypada więc na każdego z 919,530 mieszkańców w Prussach Wschodnich po 3 tal. 21 sr. gr. i 4 fen.; na każdego zaś z 581,971 mieszkańców w Prussach Zachodnich po 4 tal. 3 sr. gr. i 1/2 fen. a na każdego z 847,800 mieszkańców w W. Xięztwie Poznańskiem po 1 talarze 19 sr. gr. 3 fen. Do tego stosunku przydać wypada uwagę, iż same cło, akcyza i opłata konsumcyyna, wynosiły przeszło połowę całkowitey ilości podatków, to iest, 4 miliiony 27,000 talarów.

Dla handlu Monarchii Pruskiey przeznaczono składy towarów w miastach: Memlu, Królewcu, Tylży, Gdańsku, Elblągu, Toruniu, Szczecinie Bydgoszczy, Poznaniu, Wrocławiu, Raciborzu, Głogowie, Berlinie, Potsdamie, Frankforcie, Kottbus, Magdeburgu i t. d. Oprócz tego będą składy na wszystkich głównych komorach celnych.

Rodzina P. Kotzebue przybyła d. 10 b. m. do Wrocławia i zaraz przeprzągłszy konie udała się w dalszą drogę.

Z Paryża d. 26 Maia.

Minister woyny Gouvion St. Cyr wyiechał iuż do wod Karlsbadzkich, gdzie w tymże czasie ziedzie Xże Schwarzenberg. Gdyby i innych Mocarstw, oprócz Francyi i Austryi, ziechali tam przypadkiem Ministrowie woienni, podałoby to, wyraża ieden z dzienników tuteyszych, obszerne pole ciekawym do dyplomatyczno woyskowych domysłów.

Xże Leopold Koburski powracaiąc do Anglii, przybył tu d. 21 b. m. z Szwaycaryi, a nazaiutrz złożył Królowi uszanowanie swoie. Odwiedził on swoią siostrę, W. Xiężnę Konstantynową w Bernie, i ma tu kilka tygodni zabawić.

Jeden z umiarkowanych tuteyszych dzienników wyraża: Ustały zabiegi Xcia Talleyranda, skoro oddalił się ztąd Lord Withworth. Pokładane w nim nadzieie upadły; iest on za systematem Króla, i odpowiedział roialistom, monarchistom i ultraroialistom, którzy udawali się do niego z swoiemi skargami: " Gdy iesteście prawdziwemi sługami Króla, udaycie się z swoiemi obawami do niego, ale nie do mnie. Polityka Francyi iest otwarta i prosta. Każdy poznać ią może. Francyia potrzebuie spokoyności, potrzebuie zagoienia ran swoich, potrzebuie skrzepienia się po wielkich cierpieniach; nie powinna odurzać się marzeniami dumy, które ią aż nadto wiele kosztowały; powinna żyć z całem światem w pokoiu i nie mięszać się do polityki innych kraiow; ale też nie powinna dopuszczać, aby inne kraie mieszały się do iey wewnętrznych spraw, gdyż zanadto wielkie uczyniła ofiary prawu swey niepodległości. Niepodległość i bezstronność iest iedynem dążeniem Francyi; kto iey inne zamiary poddaie, ten ią zdradza.,,

W przyszły wtorek rozpocznie się w tuteyszym sądzie policyi poprawczey sprawa Marszałkowey Brune przeciw P. Marsainville, wydawcy dziennika Biała chorą-

giew, który spotwarzył ś. p. iey męża.

Nasz sekretarz poselstwa przy Ziednoczonych Stanach północney Ameryki, przybył do Paryża z ważnemi pismami.

P. Valabregue, mąż Pani Catalani, znayduie się teraz w Paryżu. Chce ona we Francyi osiąść, kupić dobra, i zaprzestać śpiewania po teatrach i na publicznych koncertach.

Koronacyia Króla nastąpi w Paryżu w Kościele S. Genowefy, nie iak dawniey w Reimsie, do czego poczynione iuż są przygotowania.

Cantillon, który iak wiadomo oskarżony był o zamach na życie Xcia Wellingtona, i z tego powodu 15 1/2 miesięcy w więzieniu siedział, żąda teraz wsparcia, ponieważ przez to utracił swoy sposób do życia.

Zwłoki zmarłego we Francyi Rossyyskiego Jenerała Lindskoy zawiezione wodą do oyczyzny zostaną.

Dzienniki tuteysze wyrażaią, iż Król bardzo iest kontent z teraźnieyszych Ministrow. Dał się nawet słyszeć, iż P. de Serre iest iedynym z Ministrow, który w izbie Deputowanych uzyskał taką przewagę, iaką Ministrowie Angielscy w parlamencie posiadaią. Dawniey służył ten Minister w woysku Kondeusza. Powiedzieć nadto można, iż teraz zachodzi większa zgoda pomiędzy ludem i Królem niżeli dawniey.

P. Lafayette wniosł do izby Deputowanych od mieszkańcow Grenoblu prośbę o oddalenie z Francyi pułkow Szwaycarskich.

Na posiedzeniu izby Deputowanych dotycząca się Kommissyia zdała izbie sprawę o przymusie, który w części Francyi (w departamentach Girondy i Gardy) wkładaią na niekatolikow, aby wczasie processyi Bożego Ciała okna i domy swoie kobiercami zasłaniali. Kommissyia wniosła, aby prośbę tę od konsystorzow Ewangelickich odesłać i zalecić Ministrowi spraw Wewnętrznych, którego iest obowiązkiem czuwać nad wolnością obrzędow wszystkich wyznań, i przystąpić do porządku dziennego, co izba uchwaliła. Po tem trudniła się izba budżetem na r. 1819.

Z Londynu d. 26 Maia.

Królewicowa Xiężna Kentu d. 24 b. m. rozwiązaną została córką.

Na posłuchaniu d. 20 Poseł Austryiacki oddał Xciu Rejentowi w imieniu swoiego Monarchy ozdoby orderów Sgo Szczepana, żelazney korony i Leopolda. Poiutrze da Xże Rejent wielki obiad dla Ambassadora Perskiego.

Bieg gońców między Londynem i Sztokolmem iest teraz nadzwyczay częsty.

Don Ant. de Irisarri, przybył tu iako rezydent rządu Rzpltey Chili w południowey Ameryce.

Obie izby Parlamentu trudniły się dotąd urządzeniem wypłat banku gotowizną. D. 21 izba wyższa, a d. 25 izba niższa przyięły po długich sporach w tey mierze propozycyie Ministrow.

Na ważnym posiedzeniu izby niższey d. 18 b. m. gdy P. Tierney żądał zastanowienia się nad stanem kraiu, rzekł Lord John Russel: "Jeżeli w woynie Ministrowie nasi mieli za cel przytłumienie we Francyi rewolucyynych zasad, tedy bynaymniey go nie dopięli, gdyż wystawio-

)2(

ne przez Burka na początku rewolucyi maxymy rewolucyyne są teraz więcey, niżeli kiedy przeważaiącemi. Zgóła Ministrowie nasi rachowali tylko na przypadek, i nadymaią się z otrzymanych korzyści, które innem wcale przyczynom przypisać należy, nie ich zręczności. Podobnemi oni są do mechanika, który przy każdey burzy, którą na swoim rusztowaniu wystawia, odzywa się do publiczności: oto moy piorun! Tak też Ministrowie nasi krzyknęli, gdy ostra zima pogrzebała w śniegach Rossyi woysko Bonapartego: Oto nasz śnieg! —— P. Canning oświadczył na temże posiedzeniu: że iakie bądź wrażenie uczynić mogło niespodziewane ustąpienie obu Florydów północney Ameryce na Ministeryium naszem, nie mogło one iednak bez okazania się kary godnem plątać narod w woynę, do którey nie był przygotowany. Angliia, dodał mowca, nie nadweręża swey neutralności, owszem utwierdza ią, gdy zabrania swoim poddanym mięszania się do woyny w południowey Ameryce. Dozwolmy, dodał, niechay tę walkę moc oręża roztrzygaie bez rozlewu krwi Angielskiey.

Mamy tu wiadomość z południowey Ameryki, że wiele okrętów z pierwszey wyprawy Kadyxkiey przeszło do rokoszanów, potem pod banderą Hiszpańską zawinęło do Lima, i to miasto przez zdradę oddało w ręce rokoszanów, co iednak potrzebuie potwierdzenia.

Ostatnie listy z Kadyxu donosząc o przybyciu tam wielu przewozowych okrętów z Anglii, wynurzaią oraz obawę, iż nie można polegać na wierności ich maytków. Jako Anglicy wcale oni przeciwnie myślą o tey wyprawie; niektórzy rozrzucaią nawet drukowane odezwy za sprawą niepodległości. Podług tych odezw nie można wcale polegać na pomocy tych cudzoziemców. Toż samo powiedzieć można o maytkach Francuzkich przybyłych na przewozowych okrętach z Bordeaux i Baionny, ponieważ w kraiu, takim iest Hiszpaniia, głosno okazuią ducha niepodległości. Zapewniaią nawet, iż ta wyprawa nie odpłynie przed Grudniem — Doniesienia z Mexyku maią bydź dosyć pomyślne; wszelako Rząd Hiszpański nie uznał, aby można ie publiczności ogłosić. Wiele korpusów powstańców cofnęło się do prowincyy północnych; z tem wszystkiem piękna ta część nowego świata daleką iest od cieszenia się spokoynością.

Z Włoch d. 16 Maia.

Z Rzymu rozchodzą się niepomyślne doniesienia o zdrowiu Oyca S.

Pomiędzy zakazanemi w Rzymie i ostatnim katalogiem ogłoszonemi Xiążkami znayduią się: *Instruzioni logiche di D. Mamone di Monterosso*, *Appreciation du projet de loi relatif aux trois Concordats par Lanjuinais*, *Tableau historique de la politique de la Cour de Rome*, i dzieło Anglika Bentham o prawodawstwie cywilnem i kryminalnem.

Xiężna Wallii osiędzie na to lato w Rzymie; wieyski swóy dom nad iezioren Como sprzedała Xięciu Torloniia.

Lucyian Bonaparte prosił Rządu Rzymskiego o pozwolenie, aby mogł naystarszego swoiego syna posłać do północney Ameryki do brata swoiego Jozefa, którego zabrać miał powracaiący od Dworu Szwedzkiego Poseł Amerykański Russel; lecz Kardynał Consalvi odmowił mu pozwolenia, i radził, aby starał się o nie

u pięciu sprzymierzonych Mocarstw.

Xże Metternich wszedł na gorę Wezuwiusza i obszedł cały iego otwor.

W Val di Mazara w Sycilii zacmiło się d. 2 b. m. w południe iak około połnocy powietrze, i przy okropnem wichrze i nieco deszczu padał z obłoków szary i gęsty kurz, który na roślinach zostawił gryżącą rżę żelazną. Zjawisko to przypisywano wyrzutowi Etny, ale na owczas była spokoyną.

Z Sztokolmu d. 25 Maia.

Wczoray wyiechał ztąd Królewic Następca tronu, dla obięcia dowództwa nad obozem pod Schonen. Towarzyszą mu Marszałek Dwo u Hr. Löwenhielm, Szambelan Tersmeden i Lekarz nadworny Eckström. W czasie niebytności Ministra Hr. Engeström, który iedzie z Królem do Schonen, zawiadywać tu będzie wydziałem spraw zagranicznych Radca stanu Mörner.

Wczoray obchodzone tu były imieniny Królowey Jmć świetnym u Dworu obiadem na 200 osób. Zrana dały się z tego powodu w twierdzy tuteyszey słyszeć wystrzały z dział, a w wieczór dał Minister Hr. Engeström bal okazały.

Baron Stackelberg uda się iako sprawuiący nasze interessa do Ameryki połnocney.

ROZMAITOSCI.

Trzy wyiątki z Wileńskich Brukowych Wiadomości.

I. List znaleziony przypadkiem i Redakcyi nadesłany.

Jaśnie Wielmożny Mości Dobrodzieiu!

Exdywizyia iuż się zbliża do końca: kredytorowie póydą z kwitkiem: a zatem wszystko się stanie podług szanowney woli JW. Pana Dobr: i śmiało iuż upewnić mogę, że cały plan wyexekwowanym będzie. Prezydent łepski człowiek! day Boże mieć z takiemi do czynienia, można z nim śmiało pomówić, wie czego komu potrzeba i co przyrzecze dotrzyma. Miło iest prawdziwie traktować z tak rezolutnym i determinowanym Urzędnikiem: przez wprawę i doświadczenie nabył odwagi, a pozbył się wszelkich szkrupułów i boiaźni; i umysł iego wyższy nad gminne uprzedzenia, zna, że co się czyni dla związku i przyiaźni, czyni się prawdziwie po obywatelsku. On za małą fraszkę zrobi to, czegoby iaki dewot za nic nie uczynił, a nadto ieszcze domyśli się tego, o co i proszony nie był. Z drugim urzędnikiem mielibyśmy nieco kłopotu, gdyby nie Rejent.... nieoszacowany Rejent! wart iest Pańskiey wdzięczności; mało iest u nas tak przebiegłych, tak przyiacielskich, tak uczennych, iak ten chłopiec; i ieżeli go kiedy jakim nieszczęśliwym przypadkiem *ab omni activitate* nie odsądzą, wkrótce wyydzie na człowieka i fortuny się dorobi. O trzecim Sędziu nie ma czego wspominać.... gdyby był cały taki komplet i Rejent niktby nawet po dekrecie nie wiedział czy wygrał, czy przegrał: dobra dusza! ale służy im tylko tak iak dziewiątka do tryszaka: temu się więc Sędziemu w niczem nie zwierzam, obawiam się bowiem, ażeby się z czem nie wygadał. W całey tey exdywizyi, prawdę mowiąc, wychodzi naylepiey Sąd i Rejent: *secundo loco* JW. Pan Dob: wszystko bowiem to, co Pan brałeś, nie liczy się, co zaś Pan dałeś, sądza *cum altero tanto*. *Te tio loco* idą osoby wiadome: te będą miały sześciu chłopów, oficynę, młynek, browar i inne budowle gospodarskie, słowem, robią tak, żeby zaraz mogli i mieszkać; potem idzie

Jmość ta, za którą Pan pisałeś do Prezydenta: zresztą zaś kredytorowie iedni nie biorą nic, drudzy biorą tak iak nic. Co do wiadomego kredytora wyciągnąłem na słowo Prezesa i Rejenta, że mu za kilkadziesiąt tysięcy dadzą łaźnią, szopę, i dwa stare wioskowe gumna bez dachu. Jeżeli mnie w tem tylko nie chybią, kompletną iuż JW. Pan Dobr: mieć będziesz satysfakcyią. Jak to wszystko przy obrocie i protekcyi JW. Pana Dobr: pomyślny bierze skutek; śmiało mówię, pomyślny skutek, bo wiem dokładnie o wszystkiem: gdyż się z sobą po przyiacielku kommunikuiemy, i nic bez moiey rady nie robią. Ale iest ieden *casus*, nad którym się sam nawet Prezyden zastanawia: nie dla tego wprawdzie, żeby miał iakie skrupuły, ale że się obawia odpowiedzialności. Ponieważ tego żadnym iuż wybiegiem prawnym pokryć nie można, zatem dziś w wieczór wysyłaią z namowy Rejenta z papierami do JW. Pana Dobr: po absolucyią; trzeba mieć tylko ostrożność, żeby się nie wydało, że JW. Pan zrobiłeś z P. Sowietnikiem facyendę. ... wszakże nie pierwsze to iemu takie zdarzenie: lepiey to Pan rozważysz, a zatem spodziewam się, że i rozgrzeszenie nastąpi. W wigilią namowy przyiechał Pan Sędzia, i trochę nieostrożnie postąpił, że w obecności wszystkich brał na sekretną konferencyą urzędników: biło to wielu w oczy, a nawet niektórzy z kredytorów głośno szemrzeć zaczęli, że to iest nadzwyczayny JW. Pana Dobr: Poseł. Małe to wprawdzie uchybienie, ale podeyrzliwi ludzie gotowi o intrygę posądzić. Oddaie mnie szanowney łasce Pańskiey zawsze wierny sługa.

Bprstmowicz.

NB. Mnie i Rejenta, względem exdywizyi wiadomey, polecam Pańskiey pamięci.

Niech Pan teraz z kim potrzeba i pogada, bo lepiey iest wcześnie uprzedzić Prezydent osobiście z Panem pomówi tak o tey exdywizyi iako też i o przyszłych seymikach.

Ale, ale, ktoś zrobił między chłopami plotkę, że wszystkie schedy maią się dostać Panu; ztąd płacz, narzekanie, posty, modlitwy, iak gdyby na odwrócenie plagi Boskiey, wiszącey nad niemi; gdyby się ziemia trzęsła i wraz zapadać miała, nigdy lud większey rozpaczy nie okazywał. Kto zatem takie im uczynił wrażenie i kto tę plotkę rozniósł, muszę wyszpiegować: zdaie się iednak, że to wszystko musi bydź dziełem iakiegoś złośliwego kredydora,

II. Nieszczęśliwe czasy.

W Pewnem mieście powiatowem dotychczas spiiano kaliszan purami (iest to miara 24 garce zawieraiąca): a dziś na dwunastu garcach całuchny wieczór kilka osób przestać musi.

Na Z.... porcyia na osobę była tuzin butelek porteru: a teraz ledwo na dziesięć sam Sędzia graniczny zdobyć się może.

Ziemstwo brało niegdyś kopy, po kilkaset złotych od spraw ladaiakich: a teraz czasem o sto złotych idzie, a kop zaledwo 400 złotych naliczyć można. Rejenci za dekret arkuszowy brali po kilkadziesiąt dukatów: a teraz półtora arkusza napiszą, i z biedą kilkanaście dukatów dostaną.

Sekretarze rezolucyie po kilka tysięcy rubli przedawali: a teraz i za dwa

dzieścia pięć średniey dobroci, lepsze zaś za pięćdziesiąt kupić można.

Mówcy bredzili zawsze i słuchano ich: a teraz choćby szczególnym iakimś przypadkiem coś do rzeczy mówili, nikt słuchać, a tem bardziey wierzyć nie raczy.

Złodzieie dawniey na dole tylko kradli i dosyć im było: dziś i na drugie piętro łażąc nic do ukradzenia znaleść nie mogą.

Bruk był nierówny i nie było nowin brukowych: dziś bruk równiuchny, a wiadomości z bruku wyłażą.

Szlachcic ieździł konno: dziś na łopacie lata.

Exdywizerowie ieździli na exdywizyią w kilkanaście koni: a dziś iednym konikiem się wlęką; lecz za to na powrót do domu, iadą dobrą czwórką z zapasem salaryow i rozmaitych sprzętów, które uszły inwentacyi.

Wierzycieli dawniey lokowano na ziemi stosownie do należności: dziś zaś nawet i mogiły dzielą na morgi i lokuią na nich; są nawet zdarzenia, że za tysiąc czerwonych złotych można dostać szkołę żydowską.

Papier był tańszy, mniey iednak obligów pisano: dziś choć papier znalazł się walorowy, obligi iednak na nim pisane waloru nie maią.

Przed czasy młodzi tylko byli pod opieką: a dziś i starym opiekunów przydaią.

III. Doniesienie.

Niżey podpisany ma honór uwiadomić P. Publiczność Wileńską, że gdy w tym roku nie ziawił się dotąd żaden nowy Antosiek ani Antoni, co niektórym pacyentom niezmierną sprawnie nudę i tęsknotę, on postanowił dla ulgi cierpiących otworzyć kurs Maiowey kuracyi. O mieyscu i czasie rozpoczęcia później doniesie, skoro pozwolenie otrzyma. Tymczasem uprzedza miłośników nowomodnych kuracyy, iż dla ich poratowania będzie utrzymywał: 1) Wódkę Antonówkę, całe nowey kompozycyi, pędzoną podług nauki obudwóch Antośków z różnych cudownych ingredyencyy, iako to: z ziemi kretowey, mchu z dachów i kamieni, Antośkowey twki i. t. d. Wódka ta piie się dla strawności trzy razy przed śniadaniem i trzy po śniadaniu, a zawsze haust pełny. 2) Bullion z sów i nietoperzy, podług przepisu doktora Antoniego. 3) Szynki, ozory, salcesony i inne Włoskie specyiały moczone w wodzie Selcerskiey, a wędzone dymem Islandskiego porostu i wiatrem obietnic i nadziei napchane. 4) Różne krople z ziół cudownych (np. żyta i ięczmienia) robione; służące do zaprawy bardzo zdrowych sosów i ponczu, a przydatne do rozweselenia myśli i oczyszczenia serca nadweręzonego przez kubany. 5) Pączki magnetyzowane, które do ust rozdziawionych (en raport) same wpadać będą, a które wprawią w przyiemne, choć nie bardzo iasne widzenia, mianowicie znaków honorowych, pieniędzy i urzędów. Dla rozrywki pacyentów przyporządzi się tuż obok magnetyzowana sadzawka, po którey, kto zechce, cudownie, mocą samego magnetyzmu, na desce pływać może. Przytem będą i rozmaite dymy lekarskie, będą nacierania i szepty mistyczne, sympatyczne pociągania, sentymentalne rozmyślania i westchnienia, i wolny spacer na wszelkie wiatry. Cały kurs kuracyi odbędzie się

za czer: zł: 50 — D. 1 Maia 1819.

Doktór *Jago* z Wierszubki.

Odpowiedz Gazety Weimarskiey

Jedna z Gazet Berlińskich umieściwszy z Gazety Weimarskiey pod d. 3 Maia artykuł (Zobacz 39 Nr. Gazety Krakowskiey pod napisem Rozmaitości: *Monarchiia*) z osobliwszym dodatkiem: iż autor powinnien się był podpisać. Przytaczamy tu zatem kilka mocnieyszych ieszcze wyrażow względem despotysmu, na których autor iest podpisany i Gazeta Berlinska może go poszukiwać.

"Jeżeli Rząd opiera się tylko na despotysmie Monarchy, tedy ustawy, woysko, handel, przemysł i wszystkie inne części administracyi zależą iedynie od kaprysu iednego człowieka, a ten nie niema zazwyczay następcow, którzy byliby do siebie podobnemi. — W Turcyi może Panuiący bezkarnie naywiększe okrucieństwa popełniać, lecz za to, podług zwyczaiu ludow barbarzyńskich lub przez słuszny odwet, spotyka go często uduszenie. — Znamy w Europie ludy, które iarzmo tyranii zruciły, dla używania niepodległości, ale żadnego, któryby dobrowolnie przeszedł do niewoli. — Przebieglszy dziele zdaie się, iż odmiany i rewolucyie należą do nieodmiennych praw natury. Wszystko na tym świecie podlega zmianie, a wszelako głupcy przywięzuią się do przedmiotow swey ambicyi, ubostwiaią ie, i niepostrzegaią czarodzieyskiego tego omamienia, chociaż ustawicznie przed ich pr esuwa się oczema. — Xiążęta, Rządcy, Królowie nie dla tego obdarzonemi są naywyższą władzą, ażeby się wszelkiego rodzaiu rozpustom i zbytkom bezkarnie oddali; nie dla tego są nad współobywateli wyniesionemi, ażeby na publiczne mieysca z okazałością występowali, i z pogardą obyczaiow rostrącali ubostwo i nędzę; nie dla tego znayduią się na czele państwa, ażeby obok siebie utrzymywali zgraię prożniakow, którzy przez swoią nieczynność i nieużyteczność dopuszczaią się wszelkiego rodzaiu rozpusty. Zła administracyia w monarchicznym kształcie rządu pochodzi z rożnych przyczyn, które wszystkie znayduią swoie źrodło w charakterze Panuiącego. Niechże Monarcha odda się kobietom, dozwoli metressom i faworytom sobą rządzić, użyią iego władzy dla popełniania niesprawiedliwości, wspierania ludzi bez obyczaiow, sprzedawania urzędow i godności, i mnostwo innych popełnią zdrożności. Jesli Monarcha przez swoią nieczynność poleci rządy naiemnem rękom, chcę mówić Ministrom, tedy ieden będzie ciągnął na prawą, drugi na lewą; nikt nie będzie pracował podług ogolnego planu; kazdy Minister obalać będzie co iuż iest zaprowadzonem, chociażby naylepszem było, aby coś nowego utworzył i swoiemu widzi mi się wbrew dobru publicznemu zadosyć uczynił, &c. „

Mąż który to napisał i nawet drukować kazał, nazywa się Fryderyk II Wielki i był Berlinczykiem. W dziełach iego znayduie się więcey ieszcze podobnie mocnych wyrazów, lecz przytoczemy tylko ieszcze, co w pogrobowych dziełach swoich w tomie 9 na stronnicy 360 o Xięstwie Neufszatelskim napisał:

„Poważam umowy, przez które lud tamteyszey swobody i przywileie swoie zawarował, i zamykam moią władzę w granicach, które sam oznaczył poddaiąc się moiemu domowi.„

DODATEK
DO N^ro 47.
GAZETY KRAKOWSKIEY

KRAKOWA DNIA 13 CZERWCA 1819 ROKU W NIEDZIELĘ

Z Berlina d. 1 Czerwca.

Potwierdza się nadzieia prędkiego wyzdrowienia N. Króla, codzień bowiem ma się lepiey.

Odebrano tu wiadomość, iż w nocy dnia 27 na 28 z. m. zgorzało w Gnieznie 235 domow. Ulica żydowska, oraz trzy większe i naycelnisze części rynku w perzynę obrócone zostały. Nieszczęśliwy ten przypadek pozbawił przeszło 300 rodzin pomieszkania i maiątku.

W. Xiążę Sasko Weimarski przesłał Xięciu Blücherowi wielki krzyż orderu białego sokoła.

Ukończono iuż w tuteyszey rękodzielni nader piękny serwis porcellanowy, który Monarcha nasz przeznaczył w podarunku dla Xięcia Wellingtona. Widzieć go można przez czas nieiaki za biletami.

Z Drezna d. 24 Maia.

D. 21 b. m. przybył tu Xżę Następca W. Xięstwa Weimarskiego.

D. 15 b. m. puściło się ztąd Elbą do Hamburga, dla udania się ztamtąd do Ameryki kilka rodzin z dziećmi.

Pewien Oyciec wielu dzieci uczynił w tych dniach przed sądem okropne wyznanie, że przed 20 laty pierwszą swoią żonę otruł powolną trucizną. Sumienie iego, które tak długo zasypiało, ocknęło się niedawno na teatralnem widowisku.

Od brzegow Menu d. 28 Maia.

Na przedostatnim poufałem posiedzeniu przed letnim odpoczynkiem Seymu związku Niemieckiego była wzmianka, iż czas do uskutecznienia 13 artykułu Aktu Kongressu, który niektóre członki do zaprowadzenia konstytucyy same oznaczyły, przed kilku miesiącami upłynął. Na zapytanie czyli nie należałoby uczynić w tey mierze wezwania, okazało się, iż żaden z Posłów nie miał do tego upoważnienia. W. Xże Darmstadtski oświadczył poźniey Seymowi, iż w Maiu r. 1820 zaprowadzi w kraiu swoim konstytucyią. Inni zaś Xiążęta oświadczyć mieli, iż ieszcze swoich konstytucyy nie pokończyli.

Mówią o utworzeniu obserwacyynego Francuzkiego woyska w Alsacyi i Lotaryngii pod dowodztwem Marszałka Suchet, Xcia Albufery, iako też o wystawie-

nu zagraniczney twierdzy w Lauterburgu i rozszerzeniu warowni twierdzy Bitsch.

Naynieuleczeńszemi ze wszystkich politycznych chorób, wyraża iedno z pism publicznych, są suchoty kraiowe. Pannie Europie zdaie się mocno ta choroba dokuczać.

Przed stem lat w r. 1718, wyrażaią pisma publiczne, w całey Europie było nader wielkie gorąco i susza, a powietrze tak zaduszaiące, iż w Paryżu wszystkie teatry były zamknięte. Prawie przez 9 miesięcy nie padał deszcz, i wszystkie źrodła i rzeki powysychały. Następne lato podobnież było gorące. Ciepłomierz Fahrenheita w Paryżu okazywał 93 stopni ciepła. Trawę i zboże w wielu mieyscach wypaliło, a tu i owdzie drzewa owocowe po dwa i trzy razy kwitły.

Z Królestwa Wirtemberskiego, które liczy 1 mill. 400,000 Dusz, wyniosło się w 1817 r. 11,000, a w 1818 r. 9000 ludzi.

Z Bruxelli d. 28 Maia.

Królewic Fryderyk wybiera się w podroż do Włoch.

Hr. Hogendorp otrzymał na żądanie uwolnienie od obowiązków Ministra stanu.

Z Hiszpanii piszą, iż rolnik znalazł niedaleko miasta Vittoria dyiament, którego wartość szacowana iest przeszło 100,000 Fr. Sądzą, że go Józef Bonaparte w swey ucieczce z Hiszpanii zgubił. Nasz Królewic Następca tronu znaydował się także w bitwie pod Vittoria, która ukończyła oswobodzenie Hiszpanii.

Od brzegów niższego Renu d. 28 Maia.

Do Koblentz nadeszło od 20 Kwietnia 10 statków, na których znaydowało się 823 częścią Wirtemberczyków, częścią Szwaycarów, częścią Alsaczyków wynoszących się do północney Ameryki. Liczba Alsaczyków wynosiła 61, a Szwaycarów 176 głów. Rząd Królewski w Koblentz ponowił z tego powodu dawnieysze rozporządzenie, mocą którego zabroniony iest wychodniom przez kraie Królewskie przechod, ieżeli nie są opatrzonemi pod pisanemi paszportami przez Posłów Królewskich.

Z kraiu Wirtemberskiego d. 24 Maia.

Dziennik Przyiaciel z Szwabii zawiera następuiący piękny czyn ś. p. Króla Fryderyka Wirtemberskiego: —" Gdy Napoleon nakazał spalenie wszystkich Angielskich towarów nawet w protegowanych przez niego kraiach, nastąpiło to i w kraiu Wirtemberskim. Król Fryderyk nakazał atoli każdemu właścicielowi, któremu rzeczone towary zabrane zostały, całkowitą ich wartość zapłacić, z obowiązkiem tylko, aby o tem wynagrodzeniu zamilczał. ,,

Jedna z Gazet Sztuttgardskich wyraża: Gazeta powszechna zarzuca bardzo rozumnie i słusznie taynym Wirtemberskim Radcom, że w zamknięciu miewaią swoie posiedzenia. Słychać zatem, że unikaiąc nadal podobnego zarzutu, czynione są przygotowania do odbywania na przyszłość teynych posiedzeń rady na publicznym rynku!

Z Hanoweru d. 27 Maia.

Onegday wyszedł tu z druku patent na pożyczkę dla Rządu w kształcie loteryi, na 810,000 talarów w złocie. Rozdanych zostanie od 1 Lipca r. b. 27,000 losów każdy po 30 Tal. Spłacenie tey pożyczki nastąpi w 6ciu następuiących latach sposobem wyciągania losów, zawsze w d. 1 Lipca. Pożyczka ta przeznaczoną iest na

zastąpienie kosztów woyny oswobodzenia z lat 1813, 1814 i 1815. Naywiększa wygrana w 6tem i ostatnim ciągnieniu iest 100 000 Tal. Wygrania wypłacane będą bez żadnego odtrącenia.

D. 20 Czerwca obchodzoną będzie rocznica pamiętney bitwy pod Waterloo uroczystem *Te Deum* po wszystkich Kościołach królestwa.

Liczba osób czyniących składki na wsparcie ubogich żołnierzy byłego Niemieckiego legionu wynosi 510. NN. Królewicowie Angielscy raczyli przyłożyć się do tych składek.

Gdy u nas panuie ciągle susza, w kraiu Hildesheimskim i innych okolicach spadły deszcze z błyskawicą. W Salzderfur spalił piorun kilka domów. W Peina uderzył w wieżą, ale iey nie zapalił.

Z Dusseldorfu d. 22 Maia.

Pani Catalani, dawszy w Bonn ieden, a w Kolonii dwa koncerty, przybyła tu wczoray w przeieździe do Minster. Cały dochód w Bonn darowała tamteyszemu dobroczynnemu zakładowi ubogich. Z Minster uda się do Pyrmontu, a z tamtąd do Berlina.

W Bonn za przewodnictwem Radcy taynego Harles utworzyło się towarzystwo niższego Renu umieiętności naturalnych i lekarskich, które liczy iuż 30 członków, a wczasie przyymować będzie na czynne i honorowe członki i zagranicznych uczonych.

Z Karlsruhe d. 25 Maia.

Gazeta Rządowa zawiera dwa rozporządzenia. Pierwszym wyznaczona iest prawodawcza kommissyia w Karlsruhe, która ułożyć ma nowe Xięgi praw cywilnych i kryminalnych, tudzież postępowania sądowego. Drugim mianowane są członki tey kommissyi, i podzielone na zwyczayne i nadzwyczayne. Pomiędzy nadzwyczaynemi znayduie się wiele członkonkow zgromadzenia Stanow.

TEATR NARODOWY.

W przyszły Wtorek to iest dnia 15 Czerwca 1819 Roku na BENEFIS *JPanny Ludwiki Jndyczewskiey* dana będzie pierwsza Reprezentacyia OPERY w 3 Aktach, pod nazwiskiem: FAMILIIA SZWAYCARSKA z Muzyką *Pana Weigla.*

DONIESIENIA

Dobra Owczary niegdyś w woiewództwie Krakowskim sytuowane o Milę od Krakowa odległe, zostaiące w Królestwie Polskim dziś do obwodu Olkuskiego przyłączone, są do sprzedania w każdym Czasie. — Dobra rzeczone składaią się z następuiących Wiosek i folwarków:

1) *Z* Wsi Owczary z folwarkiem Niebyła, maiące Las dębowy, sosnowy, brzozowy, grabowy, Cegielnią, Browar na dwa garce murowany z wszelkiemi wygodami, Austeryą nową, wiezdną na trakcie Wielkopolskim, i Kowala. W tey Wsi iest dom wygodny o iedenastu Pokoiach piękny, dwie piwnice murowane, i osobną Officyną z 4ma pokoikami z kuchnią wygodną i piwnicą osobną, prócz innychzabudowań i wygód ma sady, frukta, łąki i staw.

2) Z Wsi Górna Wieś, maiącey folwark Górnowieyski z Owczarnią z takim samem Lasem iak i Owczary, a nadto znayduie się w niey kamień wapienny, i kamień do murowania zdatny, ma Austeryą wielką nową wygodną na trakcie Warszawskim i ma Łąki.

3) Z Wsi Garlicy wielkiey, maiącey folwark, Młyn na rzece, sady, łąki i las iak i w powyższych Wioskach. Wszystkie te Wioski maią osobnych Włościan, osobne rozgraniczenie, osobne lasy, leżą na samey granicy Rzeczypospolitey Krakowskiey, i mogą bydź sprzedane nietylko razem, ale każda Wieś osobno; Gruntow dobrych maią dostatkiem, więcey żytnych iak pszennych.

Ktokolwiek by sobie życzył tych nabycia razem lub cząstkowo, albo rozpatrzyć się w Jnwentarzu, ma się udać do Dziedzica Dóbr rzeczonych ciągle w Krakowie w Rynku pod Nrem 23 mieszkaiącego, a tak o Cenie tych, iako i Czynszach, Daninach i. t. d. z wszelką dokładnością dowiedzieć się może i na Gruncie, o Stanie tych Dóbr przekonać się. —— U Dziedzica znaydzie oprócz tego przygotowane wszelkie dowody co do zupełnego bezpieczeństwa kupna tychże Dóbr.

Dobra Mieraszów w Obwodzie Miechowskiem Woiewództwie Krakowskiem sytuowane i obeymuiące w sobie wszelkie wygody; są na sprzeday za umiarkowaną Cenę, maiący chęć nabycia Jch zgłosi się w Krakowie do Domu pod Nr. 90 przy Ulicy S. Józefa lub do Właściciela tychże Dóbr w Wsi Niezwaiowicach pod Szkalbmirzem w Obwodzie wyżey wspomnionym zamieszkałego, gdzie o warunkach sprzedarzy i cenie zainformowanemi zostaną.

☞ Pewien Ekonom, bezżenny, dobrey Konduity, życzyłby sobie służbę odmienić od Sgo Jana a gdy ieszcze, zostaie w obowiązku służby, niema zatem sposobności sam się starać; ale życzący sobie Ekonoma raczy się zgłosić w ulicy Wiślney pod N 206 do *P.* Dypkowskiego, u którego powziąść może dokładną wiadomość.

Niżey podpisany ma honór donieść, iż będąc osobiście na ostatnim Jarmarku w Lipsku, sprowadził do swego Składu w Sukiennicach, znaczną partyą Sukien, kaźmirów, kortów, Mille Rai, i t. p. z pierwszych fabryk Francuzkich, Angielskich i Niderlandzkich, które za mierną, i rzetelną cenę, (a prix fixe) sprzedawać ofiaruie. — W Krakowie d. 29 Maia 1819.

Kajetan Fuchs.

Do sprzedania z wolney ręki wieś dziedziczna Podgay w Woiewództwie Krakowskim, Powiecie Szkalbimierskim nad Nidzicą: sześć mil od Krakowa, półtory od Nidy, półtrzeci od Wisły między Działoszycami i Szkalbimierzem położona w sadzistey rowninie ku południowi pochyłey, w gruntach Proszowskich pszennych. — Życzący sobie nabycia raczy się udać do Kamienicy pod Nr. 511 w Krakowie przy ulicy Floryiańskiey na pierwszym piętrze, lub do Sancygniowa.

Niżey podpisany ma honor donieść, iż będąc osobiście na ostatnim Jarmarku w Lipsku, sprowadził do swego Składu, różne i w naynowszym guście Zegary Stołowe i kieszonkowe, tak Męzkie iako i Damskie tudzież inne podobne sztuki, a pomiędzy innemi grające, i t. p. z pierwszych Fabryk Francuzkich i Angielskich. — Życzący sobie, może za mierną i rzetelną Cenę, z powyższych rzeczy każdego czasu od 1go Czerwca 1819 nabydź w Krakowie w Ulicy Grodzkiey pod N. 212.

Jan Berdau, Zegarmistrz.

Jest Wieś każdego czasu do sprzedania, o ćwierć mili od Wisły leżąca, w glebie pszenney. Właściciel poda kondycyie z korzyścią dla Nabywcy, zezwoli nawet na dzierżawę. — O czem dowiedzieć się można w Kantorze Gazety Krakowskiey.

Pewien życzy sobie za gotową zaraz zapłatę używany iuż, ale w dobrym eszcze stanie będący i piękny powoz kupić. Maiący takowy do sprzedania zechce się do Siedlarza Leopolda na Stradomiu na przeciwko Apteki zgłosić.